

ולראיה באנו על החתום...

עו"ד אדר גרין, עו"ד צ'רלי בוזגלו¹

ההתערבות הטיפולית על הפסיכולוג ליידע את הלקוח בדבר אופי ההתערבות, תנאי הסודיות והחיסיון, הרשומה הפסיכולוגית וכיוצא באלה. בתנאי ההתערבות נכלל מידע גם על משך הפגישות, עלותן והסדרי התשלום בגינן, מדיניות שינוי או ביטול הפגישות וכדומה.

על פי המצוטט לעיל, את החוזה הטיפולי אפשר לעשות גם בעל פה; ואכן, במקרים רבים מוסכמים התנאים בין המטפלים ללקוחותיהם בשיחה בתחילת הטיפול. עם זאת, כאמור, אנחנו ממליצים לשקול להחתים את הלקוחות על כמה כללי מסגרת כתובים ובהם אופן התשלום, התנאים לביטול פגישה וכדומה, ולו במקרים שבהם ניסיונכם או האינטואיציה המקצועית שלכם מורים לכם כי כדאי להגדיר את התנאים בבהירות.

לא פעם פונים אלינו פסיכולוגים בדבר לקוחות שסיימו את הטיפול שלהם או של בן משפחתם ואינם פורעים חוב שנצבר להם. לעיתים יש לקוחות פעילים שמסרבים לשלם בטענה כי הפגישות לא התקיימו בפועל, אף שבחוזה הטיפולי סוכם כי הלקוח ישלם תמורת פגישה שבוטלה ללא הודעה מספקת מראש. בהיעדר חוזה כתוב וחתום קשה להוכיח ללקוח כי הוא התחייב לשלם, וקשה לפעול משפטית לגביית החוב בעת הצורך מכיוון שאין ראיה להתחייבות.

כדאי לשקול לנסח חוזה טיפולי בכתב ולהחתים את הלקוחות במקרה שקיים בו סכסוך ברקע הטיפול - בין הורים של מטופלים קטינים או בין בני זוג בטיפול זוגי או משפחתי וכיוצא באלה. חתימה על חוזה שמוגדרת בו בבירור ההסכמה לעצם הטיפול ולתנאיו, וכן לתנאי התשלום ולחלוקת התשלום בין הצדדים, עשויה למנוע התנערות עתידית מהסכמות שניתנו.

בפניות אחרות שהגיעו אלינו המלצנו להחתים את הלקוחות על חוזה בכתב גם במצב שנדרשה בו הסכמה של לקוחות שמתגוררים בחו"ל, כי אם יהיה צורך בתביעה, יתקיים ההליך אך ורק בבית משפט בישראל.

מצב אחר שכדאי לחתום בו על חוזה הוא הסכמה על המשך טיפול בתנאי תשלום חדשים עם לקוחות שהחליטו להמשיך, הפעם באופן פרטי, טיפול שהחל במסגרת

לעיתים מגיעות אלינו פניות מפסיכולוגים שמתלבטים בשאלה אם עליהם לחתום על חוזה כתוב עם מטופלים, עם לקוחות או עם פונים אחרים או להסתפק בסיכום בעל פה. כן מגיעות אלינו פניות ממטפלים שזקוקים לסיוע במצבים שונים, למשל במצב שבו לקוחות צוברים חוב ואינם משלמים או כאשר מתגלעים חילוקי דעות עם לקוחות או עם מעסיקים. במקרים כאלה היעדרו של חוזה כתוב וחתום מגביל את הפונים אלינו ביכולתם לפתור את הקושי שנוצר.

מהו בדיוק "חוזה" מבחינה משפטית? באילו התקשרויות חשוב שיהיה חוזה והאם על חוזה להיות כתוב וחתום?

ראשית נסביר כי מבחינה חוקית "חוזה יכול שיעשה בעל פה, בכתב או בצורה אחרת"², כלומר אין חובה לחתום על חוזה או על הסכם כתוב כדי שיתקיים "חוזה". אומנם ישנם מצבים שבהם קיימת בחוק "דרישת כתב", כלומר מתחייב חוזה כתוב וחתום (לדוגמה, בעסקאות מקרקעין או בהעברת זכות יוצרים), אך ככלל, כל סיכום בעל פה בהבנה, עם אדם או עם גוף כלשהו, עשוי להיות "חוזה". ייתכן אפילו "חוזה בהתנהגות". למשל, אם מתקיים טיפול קבוע בתשלום בלי שסוכמו התנאים מראש, הרי נכרת חוזה בהתנהגות בין המטפל ובין המטופל.

ועם זה הסכמות חשובות כדאי ומומלץ תמיד לנסח בכתב ולהביאן לחתימת שני הצדדים. לחתימה כזאת יש שתי סיבות עיקריות: ראשית, חוזה כתוב וחתום עוזר למנוע מחלוקות וסכסוכים שנובעים מזיכרון לקוי. שנית, הנטייה הטבעית של רובנו היא להתייחס ברצינות להתחייבויות שחתמנו עליהן ולכבדן. אין צורך בניסוח משפטי מטעם עורך דין; אפשר לנסח את ההסכמה כרצונכם, לציין תאריך ולחתום עליה.

החוזה הטיפולי

קוד האתיקה של הפסיכולוגים בישראל (2017) קובע כי "החוזה המקצועי, בכתב או בעל-פה, הוא ההסכם שבין הפסיכולוג לבין הלקוח..."³ והוא "חלק בלתי נפרד מהתיק הפסיכולוגי". על פי קוד האתיקה, בתחילת

¹ משרד צ'רלי בוזגלו עורכי דין ונוטריון מייעץ להפי".

² ר' סעיף 23 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973.

³ ר' סעיף 5.1 לקוד האתיקה של הפסיכולוגים בישראל (2017).

ברכות למקבלי התארים

הסתדרות הפסיכולוגים בישראל מברכת את חבריה אשר קיבלו תואר מומחה ותואר מומחה-מדריך בשנה האחרונה ומאחלת להם הצלחה רבה בהמשך דרכם המקצועית.

בהערכה רבה,
יורם שליאר, יו"ר
 הסתדרות הפסיכולוגים בישראל

תואר מומחה

החטיבה הקלינית

ד"ר שמעוני יואב
 צור שלומית
 רום אורי
 פריטש הילית

החטיבה חינוכית

שורץ חלאוי הדס
 צוקר אורלי
 שטרן אתר
 זאבי סירקיס יוליה
 ברנע מיכל
 פרלברג מאיה

החטיבה הרפואית

יעקבי טל

החטיבה החברתית-תעסוקתית-ארגונית

קוקר לימור

תואר מומחה-מדריך

החטיבה הקלינית

קוטק איילה
 שטיין הילה
 פריימן אילה
 אורן גבאי מאיה
 אופיר איל שני

שיקומית

רוסט אלעד

החטיבה הרפואית

נכטיגל ענת

החטיבה ההתפתחותית

אהרוני מאייר יעל
 בר אילן תומר דפנה
 כהן אילוז מורן

החטיבה החברתית-תעסוקתית-ארגונית

אברם עינת

החטיבה החינוכית

כהן רחל
 יצחקי דליה
 ירושלמי אורית
 רוזנברג הדר
 טרנטייב מריה
 בלס אייזן קרן רוקסנה
 אלבום מרסי טובה
 ליטמן אלפרון דנה
 טוסמן ענבל
 מוגרבי סלאח
 גלזר גבי
 לוי דפנה
 סלאמה אמיר
 גנאים שירין
 אופיר מיכל
 סבו מנור שלומית
 קשת גולדוסר ליה
 ורטהימר ורד רינה
 אוליאל אלה

המשך מעמוד 62

חשוב להחליט מהי הדרך לקיום השותפות ולנסחה, וחשוב עוד יותר להחליט איך לפרק את השותפות או להפסיק את העבודה המשותפת (זמן התראה, חלוקת החובות והרווחים, העברת תיקי הטיפול וכדומה), אם יהיה צורך בזה, ולחתום על חוזה. גם אם ברוב המקרים הן השותפות הן פירוקה נעשים בהבנה וברוח טובה, ייתכנו תמיד אי-הבנות; ואם יש חוזה ברור, אפשר לפעול על פי הכתוב בו ולהימנע מתסכול ומעוגמת נפש מיותרת. לסיכום, כולנו כורתים חוזים כמעשה שבשגרה, אפילו בלי לשים לב, בכתב, בעל פה או בהתנהגות (בקניית כרטיס לתיאטרון, בקניות בקניון, במנוי לבריכה, בהצטרפות למועדון לקוחות ואפילו בחנייה בחניון). ואולם כאשר כורתים חוזה מקצועי כדאי ורצוי לנסח את הדברים בכתב ובחתימת הצדדים כדי למנוע ויכוחים, מחלוקות ואפילו סכסוכים משפטיים עתידיים.

ציבורית, או עם לקוחות שעד אותו הרגע קיבלו החזרי תשלום מקופ"ח או מביטוח בריאות פרטי.

חוזה עם צדדים אחרים

כל אחד מאיתנו יוצר התקשרויות משפטיות רבות, וכאמור, לא כל אחת מהן צריכה להיכתב ולהיחתם. ועם זה גם במצבים שבתחילתם נדמה שההבנות ברורות ואין צורך לנסחן בכתב רצוי וכדאי לעשות זאת כדי למנוע חיילוקי דעות עתידיים. הקפידו לחתום על חוזה בכתב עם גוף שאתם מצטרפים אליו כנותני שירות, קל וחומר כעובדים שכירים. נסחו חוזה בכתב אם אתם מחליטים לצרף שותף או שוכר משנה לשכירה או להשכרה של קליניקה, על אחת כמה וכמה אם אתם מקימים קליניקה או מכון טיפולי עם שותפים.

